

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

Ρ Ε Κ Β Ι Ε Μ

ΗΜΟ ΣΑΡΙΕΝΣ

Μ Ε

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ

ΚΡΕΣΕΝΤΟ;

ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΔΟΚΙΜΙΟ

Τόμος Α'

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Ε.Μ.Π.

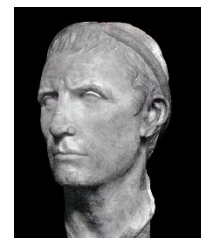
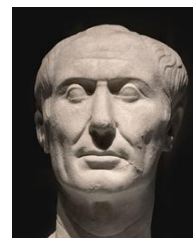
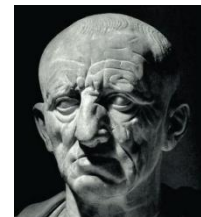
Παρουσίαση 2

*Φαντασιώσεις με υπερέχουσα την
αρχέγονη ρίζα: Οι Ινδοευρωπαίοι*

Περί τη Μεσοποταμία

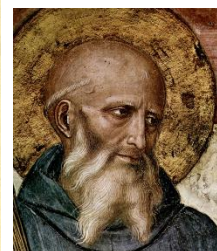
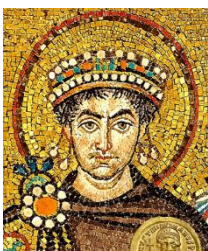
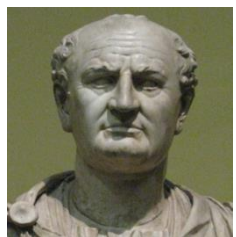
*Η Μηδο-Περσική εισβολή στην πλέον
ανεπτυγμένη περιοχή της τότε
Νοτιοανατολικής Ευρώπης*

Ζωροαστρισμός

Η παρακάτω παρουσίαση του δοκιμίου συμπυκνώνει την έντυπη έκδοση, διευκολύνοντας παράλληλα την προσβασιμότητα του αναγνώστη σε ένα σύνθετο εγχείρημα, μέσω του οπτικού και διαχειριστικού πλεονεκτήματος μιας διανθισμένης και με πρόσθετη εικονογραφία ηλεκτρονικής παρουσίασης

Οι προσφυγή του απαιτητικού ερευνητή αναγνώστη στο έντυπο κείμενο προσφέρει αναλυτικότερη αποτύπωση του ορίζοντα των γεγονότων και τα τεκμηριώνει συστηματικά μέσω υποσημειώσεων με βιβλιογραφικές κυρίως αναφορές.

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

Ρ Ε Κ Β Ι Ε Μ

HOMO SAPIENS

Μ Ε

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ

ΚΡΕΣΣΕΝΤΟ;

ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΔΟΚΙΜΙΟ

Τόμος Α'

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Ε.Μ.Π.

Σύνοψη περιεχομένων Α' τόμου

- Οδοιπορικό στο δοκίμιο
 - Πρώτο Κεφάλαιο
 - Πολυδιάστατο της προέλευσης του «συμβάντος» homo sapiens
 - Γένεσις, ελεύθερο βάδην στην Προϊστορία
- Δεύτερο Κεφάλαιο
 - Πρώτο μέρος της ιστορικής περιόδου: Οι πέντε χιλιετίες επικυριαρχίας της γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής στις κοινωνικές εξουσίες. (≈ 3500π.Χ. μέχρι 1500μ.Χ.)
 - Άρχοντες, οι μεγαλοϊδιοκτήτες γης

ΠΡΩΤΟ
ΜΕΡΟΣ
ΤΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ
ΠΕΡΙΟΔΟΥ

ΕΠΙΚΥΡΙΑΡΧΙΑ
ΤΗΣ
ΓΕΩΡΓΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗΣ
ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ
ΣΤΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ
ΚΑΙ
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΓΙΓΝΕΣΘΑΙ

ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΗΣ 4ης π.Χ. ΧΙΛΙΕΤΙΑΣ ΣΤΟ 1492 μ.Χ.,
ΤΗΝ ΟΨΙΜΗ ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟ ΚΟΛΟΜΒΟ

Φαντασιώσεις με υπερέχουσα την αρχέγονη ρίζα: Οι Ινδοευρωπαίοι

Εμπέδωση της εξουσίας στην κοινοτική συνείδηση της πολυφυλετικής επικράτειας

• Το εφεύρημα της άρχουσας τάξης περί την εκ καταγωγής φυλετική υπεροχή

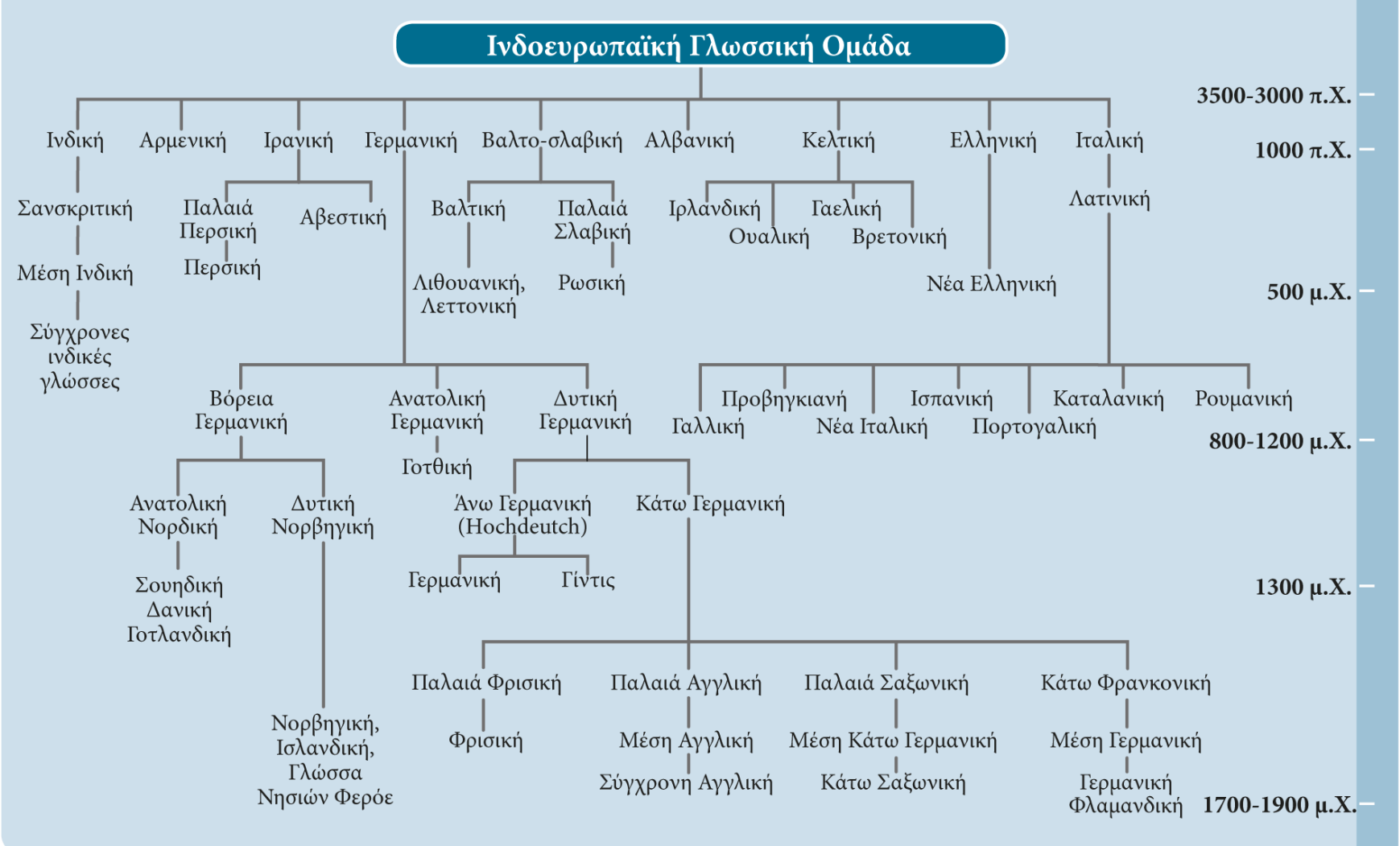
- Οι φιλόδοξοι ηγέτες προέβαλαν τα εκ γενετής και κατά φαντασίαν ανώτερα προσόντα της αρχέγονης ρίζας τους, κληρονομημένα, δήθεν, από έναν σπουδαίο και εκλεκτό των θεών γενάρχη. Ευρύτερος στόχος της εφεύρεσης από την άρχουσα τάξη του ιδεολογήματος περί την εκ καταγωγής φυλετική υπεροχή ήταν και παραμένει ο εμποτισμός με αυτό όλων των τάξεων της κοινωνίας τους.
- Τα μυθικά ανδραγαθήματα των προγόνων και η εύνοια των θεών δημιουργούσαν ένα υπεροπτικό συλλογικό εκείνο που ανάβλυζε στο ατομικό εγώ και λειτουργεί ως αυτοεκπληρούμενη προφητεία:
- Διευκόλυνε τη στράτευση και τυφλή υπακοή σύσσωμης της κοινωνίας κατά την αταλάντευτη πορεία προς το «μεγάλο πεπρωμένο», όπως χαράζεται από την ηγέτιδα τάξη.
- Εξυπηρετούσε την ακόρεστη αλαζονεία και ιδιοκτησιακή απληστία μιας ολιγαρχίας που δεν καλύπτονταν από τον ενδογενή ζωτικό χώρο και το ανθρώπινο δυναμικό στην επικράτειά της.
- Προβάλλοντας λοιπόν την υποτιθέμενη ανώτερη αρχέγονη ρίζα τους, οι μεγάλες και δυνατές φυλές ή έθνη απορρόφησαν ή υπέταξαν ευκολότερα τους μικρούς και αδύναμους της ευρύτερης περιοχής τους.
- Διαδεδομένη μέχρι σήμερα είναι η θεωρία που διαφημίζει, ήδη από την Εποχή του Χαλκού, την υπεροχή της ινδοευρωπαϊκής καταγωγής. Στηρίζεται στις έρευνες έγκριτων ιστορικών, που αποδίδουν στους περισσότερους εισβολείς της 3ης και 2ης π.Χ. χιλιετίας, εν μέρει ανατροπείς και πάντως επίδοξους συνεχιστές των παλαιότερων ευρασιατικών πολιτισμών, η αποχρώσα ένδειξη
«φύλο επιβεβαιωμένης ή πιθανής ινδοευρωπαϊκής καταγωγής, προερχόμενο ίσως από ...»

Φαντασιώσεις με υπερέχουσα την αρχέγονη ρίζα:

Οι Ινδοευρωπαϊοί

Εμπέδωση της εξουσίας στην κοινοτική συνείδηση της πολυφυλετικής επικράτειας

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.α.2:
Το γενεαλογικό δένδρο των ινδοευρωπαϊκών γλωσσών

Φαντασιώσεις με υπερέχουσα την αρχέγονη ρίζα: Οι Ινδοευρωπαίοι

Εμπέδωση της εξουσίας στην κοινοτική συνείδηση της πολυφυλετικής επικράτειας

• Το εφεύρημα της άρχουσας τάξης περί την εκ καταγωγής φυλετική υπεροχή

→ Παρά το γεγονός ότι τα υπάρχοντα αρχαιολογικά ευρήματα δεν επαρκούν για την ακριβή χωροθέτηση της προέλευσης των ινδοευρωπαϊών προγόνων, η ύπαρξη κοιτίδας εκτός των περιοχών ανάδυσης των πρώτων γνωστών γεωργικών πολιτισμών της Ιστορίας δεν αμφισβητείται:

❖ Εκατόν σαράντα σύγχρονες γλώσσες, που έχουν επικρατήσει στους μισούς σχεδόν κατοίκους του πλανήτη, φέρουν το σημαντικό κληροδότημα της γλωσσικής συγγένειας.

❖ Συγκροτούν τους κλάδους μιας πολυπληθούς γλωσσικής οικογένειας, οι ρίζες της οποίας προέρχονται, αποδεδειγμένα, από την ινδοευρωπαϊκή πρωτογλώσσα.

→ Η σαφής επικράτηση της γλώσσας των εισβολέων συνιστά αποδεικτικό στοιχείο της επιβολής τους στους αυτόχθονες:

❖ Μέχρι τις αρχές της 1ης π.Χ. χιλιετίας είχαν κυριαρχήσει στην Ευρώπη οι κελτικές, γερμανικές, βαλτο-σλαβικές, ελληνικές, λατινικές και ιλλυρικές (αλβανικές) γλώσσες ινδοευρωπαϊκής προέλευσης, από τις οποίες και διαμορφώθηκαν στη συνέχεια οι περισσότερες σύγχρονες γλώσσες.

❖ Στην νοτιοδυτική Ασία επικράτησαν κατά την ίδια περίοδο οι ινδικές, ιρανικές και αρμενικές παραλλαγές της ινδοευρωπαϊκής πρωτογλώσσας, ενώ ανιχνεύονται και αρχαιότερες παραλλαγές, που εξαφανίστηκαν κατά την 2η π.Χ. χιλιετία.

Φαντασιώσεις με υπερέχουσα την αρχέγονη ρίζα: Οι Ινδοευρωπαίοι

Εμπέδωση της εξουσίας στην κοινοτική συνείδηση της πολυφυλετικής επικράτειας

- Το εφεύρημα της άρχουσας τάξης περί την εκ καταγωγής φυλετική υπεροχή

→ Οι κατιόντες κλάδοι αυτών των τριών χιλιετιών είναι γλωσσολογικά σαφέστατοι και χωροχρονικά εντοπισμένοι: Στον ευρασιατικό χάρτη, η λέξη «μητέρα» στις γλώσσες των διαφόρων χωρών υποδεικνύει την κοινή ινδοευρωπαϊκή τους ρίζα. Αναδεικνύεται βέβαια και η δυναμική εξέλιξη/διαφοροποίηση στον χώρο και τον χρόνο των κλάδων της πρωτογλώσσας:

Η λέξη «μητέρα» σε διάφορες ινδοευρωπαϊκές γλώσσες.

- ❖ Η γλώσσα ήταν και παραμένει ο κατ' εξοχήν ζωντανός οργανισμός της νοητικής επικοινωνίας.
- ❖ Παρ' όλες τις ομοιότητες μεταξύ γλωσσών της ινδοευρωπαϊκής οικογένειας, ελάχιστες έννοιες των λέξεων και γραμματικές δομές έχουν παραμείνει ταυτόσημες.
- ❖ Η συνεννόηση μεταξύ πληθυσμών – μελών της ίδιας γλωσσικής οικογένειας υπήρξε διαχρονικά από δυσχερής έως αδύνατη χωρίς μεταφραστή.

Φαντασιώσεις με υπερέχουσα την αρχέγονη ρίζα: Οι Ινδοευρωπαίοι

Εμπέδωση της εξουσίας στην κοινοτική συνείδηση της πολυφυλετικής επικράτειας

- **Το εφεύρημα της άρχουσας τάξης περί την εκ καταγωγής φυλετική υπεροχή**
 - Είναι επίσης αποδεδειγμένο – αλλά και φυσική συνέπεια της ανάμιξης που ακολούθησε – ότι οι ινδοευρωπαϊκής καταγωγής νέοι κάτοικοι ενσωμάτωσαν στη γλώσσα τους πολλές λέξεις των αυτοχθόνων που απορρόφησαν. Οι Αχαιοί, για παράδειγμα, οι πρώτοι πιστοποιημένοι από τη γλώσσα τους Ινδοευρωπαίοι που εγκαταστάθηκαν στη νότια Ελλάδα και τα νησιά του Αιγαίου, αφομοίωσαν τοπωνύμια και ονόματα ενδημικών φυτών και θεών από το προ-ινδοευρωπαϊκό γλωσσικό υπόστρωμα της περιοχής.
 - Οι γλωσσολόγοι κατάφεραν να επανασυνθέσουν δύο χιλιάδες λέξεις της άγραφης μητέρας-γλώσσας των πρωτο-ινδοευρωπαίων της 5ης και 4ης π.Χ. χιλιετίας, όπως και σημαντικό ποσοστό του σκελετού της γραμματικής της. Οι έρευνές τους είναι αποκαλυπτικές των ινδοευρωπαϊκών ριζών, αν και παραμένουν αρκετές ασάφειες στην νοητική ερμηνεία τους:
 - ❖ Τα τρία πρώτα ίχνη γλωσσών ινδοευρωπαϊκής καταγωγής χρονολογούνται εντός της 2ης π.Χ. χιλιετίας. Διασώθηκαν σε γραπτά κείμενα από επιστολές μεταξύ Ινδοϊρανών εμπόρων στην αυτοκρατορία των Χετταίων, από έγγραφα Χετταίων ηγεμόνων προς άλλους ηγεμόνες της εποχής τους και με την αποκρυπτογράφηση της γραμμικής γραφής Β' των Αχαιών.
 - ❖ Οι γλωσσικές διαφορές μεταξύ Ινδοϊρανών, Χετταίων και Αχαιών βάσει αυτών των κειμένων είναι πολλές και σημαντικές, γεγονός που υποδηλώνει ότι μεγάλη υπήρξε και η χρονική απόσταση από την κοινή αρχική χωρική και γλωσσική τους κοιτίδα.
 - ❖ Εκτιμάται ότι η απόσταση αυτή κυμαίνεται μεταξύ 1.000 και 2.000 χρόνων, οπότε η αναχώρηση των ινδοευρωπαίων προγόνων από την κοιτίδα τους προς τις περιοχές που κατέκτησαν στο σημερινό Ιράν – Πακιστάν – Ινδία, Μικρά Ασία και Ελλάδα χρονολογείται πριν από το 2.500 π.Χ., με ανώτατο όριο το 3.500 π.Χ.

Φαντασιώσεις με υπερέχουσα την αρχέγονη ρίζα: Οι Ινδοευρωπαίοι

Εμπέδωση της εξουσίας στην κοινοτική συνείδηση της πολυφυλετικής επικράτειας

• Το εφεύρημα της άρχουσας τάξης περί την εκ καταγωγής φυλετική υπεροχή

- Είναι προφανές ότι οι αξιοθαύμαστες και διεισδυτικές μελέτες της συγκριτικής γλωσσολογίας δεν επαρκούν για τον ακριβή γεωγραφικό εντοπισμό και τη σαφή οριοθέτηση με συντεταγμένες των λίκνων που ανέθρεψαν και κατέστησαν τους Ινδοευρωπαίους ικανούς να κατακλύσουν άλλες ευρασιατικές περιοχές.
- Οι γλωσσολόγοι αδυνατούν ούτως ή άλλως να εντοπίσουν ίχνη γραφής της πρωτογλώσσας, δεδομένου ότι δεν είχε εφευρεθεί την εποχή εκείνη σε κάποια από τις πιθανές κοιτίδες των Ινδοευρωπαίων ο γραπτός λόγος.
- Σε κάθε περίπτωση, δημιουργήθηκαν οι ικανές επιθετικές συνομοσπονδίες και ακολούθησαν, κατά τους τελευταίους δύο αιώνες της 2ης π.Χ. χιλιετίας, οι εισβολές και ανατροπές των κατεστημένων δεσποτειών της ύστερης Εποχής του Χαλκού, ιδίως μετά την τεχνογένεση και την οριζόντια διάχυση του “εκδημοκρατισμού δια του Σιδήρου”, κατά τους τελευταίους αιώνες της 2ης π.Χ. χιλιετίας.
- Η ξεχωριστή πρωτο-ινδοευρωπαϊκή δύναμη εικάζεται βάσιμα ότι γεννήθηκε από μια δευτερογενή της γεωργοκτηνοτροφικής επανάστασης παραγωγική έκρηξη, που θεμελιώθηκε στην πληρέστερη αξιοποίηση των εξημερωμένων ζώων. Περιελάμβανε τρεις κύριες συνιστώσες:
 - ❖ την πέραν του κρέατος μαζική παραγωγή γάλακτος και μαλλιού,
 - ❖ την αξιοποίηση της ελκτικής δύναμης των βοοειδών στα άροτρα και τα τροχήλατα οχήματα και
 - ❖ τη νέα συγκοινωνιακή και πολεμική εποχή που ανέτειλε για τον homo sapiens από τη μαζική εξημέρωση και ίππευση του αλόγου.

Φαντασιώσεις με υπερέχουσα την αρχέγονη ρίζα: Οι Ινδοευρωπαίοι

Εμπέδωση της εξουσίας στην κοινοτική συνείδηση της πολυφυλετικής επικράτειας

• Το εφεύρημα της άρχουσας τάξης περί την εκ καταγωγής φυλετική υπεροχή

→ Είναι πάντως γεγονός ότι άγρια άλογα δεν υπήρχαν ή σπάνιζαν στην Εγγύς Ανατολή και την Ευρώπη, ενώ αντίθετα αφθονούσαν ανατολικά του ποταμού Δνείπερου, βόρεια της Μαύρης Θάλασσας και δυτικά της οροσειράς των Ουραλίων, στις σημερινές ευρωπαϊκές ρωσικές στέπες. Άλλωστε, η εξασφάλιση της αναπτυξιακής και δημογραφικής δυναμικής στην απέραντη αλλά φτωχή σε βρώσιμη πανίδα και χλωρίδα χορτολιβαδική στέπα ήταν δυνατή μόνο χάρη στην ίππευση αλόγων για τις συνεχείς μετακινήσεις κατά την εκτροφή μεγάλων κοπαδιών ζώων και τον αποτελεσματικό έλεγχο του πολύτιμου κτηνοτροφικού κεφαλαίου.

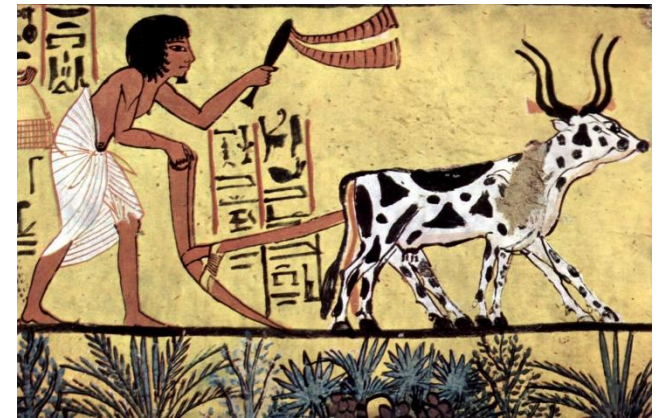
Φαντασιώσεις με υπερέχουσα την αρχέγονη ρίζα: Οι Ινδοευρωπαίοι

Εμπέδωση της εξουσίας στην κοινοτική συνείδηση της πολυφυλετικής επικράτειας

• Το εφεύρημα της άρχουσας τάξης περί την εκ καταγωγής φυλετική υπεροχή

→ Η συμβολή της γεωργίας ενισχύθηκε με την τεχνολογική καινοτομία της βαθιάς άροσης – τέλος 5ης και αρχές 4ης π.Χ. χιλιετίας –, παρέμεινε ωστόσο συμπληρωματική και περιορισμένη. Αρχαιολογικά ευρήματα στηρίζουν την υπόθεση ότι ο παραγωγικός αυτός συνδυασμός λειτουργούσε ήδη από τα μέσα της 4ης π.Χ. χιλιετίας και ολοκληρώθηκε επιχειρησιακά προς το τέλος της, με την εφεύρεση των τροχήλατων οχημάτων που έσερναν βοοειδή για την άνετη μετακίνηση των αδύναμων μελών της φυλής.

→ Η παραπάνω θεωρία ενισχύεται και από τις πολύ μεταγενέστερες και απόλυτα τεκμηριωμένες μεγάλες εισβολές λαών της στέπας στον πολιτισμένο ευρασιατικό κόσμο. Οι Ούννοι και οι Μογγόλοι, που κατατρόπωσαν τις κατεστημένες γεωργικές υπερδυνάμεις της εποχής τους, κατείχαν και αξιοποίησαν παραπλήσια με τους πρωτο-ινδοευρωπαίους συγκριτικά πλεονεκτήματα.

Φαντασιώσεις με υπερέχουσα την αρχέγονη ρίζα: Οι Ινδοευρωπαίοι

Εμπέδωση της εξουσίας στην κοινοτική συνείδηση της πολυφυλετικής επικράτειας

- **Το εφεύρημα της άρχουσας τάξης περί την εκ καταγωγής φυλετική υπεροχή**
 - Η ζωή των πληθυσμών στις αραιοκατοικημένες στέπες ήταν λιτή και σκληρή, δομημένη σε υγιείς και ιδιαίτερα ανθεκτικές βιολογικές βάσεις. Κατά την 3η π.Χ. χιλιετία, στις μεταξύ Δνείπερου και Ουραλίων περιοχές των στεπών κυριαρχούσαν οι φυλές των έφιππων κτηνοτρόφων με ηρωοποιημένους τους αρχηγούς – πολεμιστές, όπως προκύπτει από τους πλούσιους τάφους τους. Διέθεταν ανοικτούς ορίζοντες και ασκούσαν περιοδικό αλλά ουσιαστικό έλεγχο στους ζωτικούς τους χώρους χάρη στις ταχύτατες – για την εποχή – μετακινήσεις τους.
 - Διαμετρικά αντίθετος ήταν ο βίος των μόνιμα εγκατεστημένων αρχόντων και υποτελών – υπόχρεων εργασίας στις εύφορες και ήπιου κλίματος γαίες της Ευρασίας. Στις αυστηρά διαστρωματωμένες κοινωνίες τους η πλειονότητα του πληθυσμού ήταν εγκλωβισμένη υπό ανθυγιεινές συνθήκες ζωής και εργασίας, με μόνιμο έλλειμμα ζωικών πρωτεϊνών στην καθημερινή διατροφή. Ο σωματότυπος των υποτελών τάξεων είχε συρρικνωθεί. Οι ένοπλες δυνάμεις ήταν συγκροτημένες από λίγους έφιππους άρχοντες και πολλούς πεζούς γεωργούς – πολεμιστές. Αν και υπερερούσαν αριθμητικά και σε υλικά εφόδια των εκάστοτε εισβολέων, υστερούσαν κατ' αρχήν στο ανοικτό πεδίο μάχης.
 - Οι ρωμαλέοι έφιπποι «βάρβαροι» διέθεταν ταχύτατες και ευέλικτες πολεμικές τακτικές. Όποτε υπερίσχυαν, ανάγκαζαν τους «πολιτισμένους» να υποχωρήσουν για να διασωθούν συνωστισμένοι στα οχυρωμένα ανάκτορα ή αστικές περιοχές που προστάτευαν τον συγκεντρωμένο πλούτο τους. Πολιορκημένες τότε και αποκομμένες από φυσικούς και ανθρώπινους πόρους, οι κυρίαρχες τάξεις της εποχής μετρούσαν τις μέρες της επικείμενης παράδοσης.

Φαντασιώσεις με υπερέχουσα την αρχέγονη ρίζα: Οι Ινδοευρωπαίοι

Εμπέδωση της εξουσίας στην κοινοτική συνείδηση της πολυφυλετικής επικράτειας

- Το εφεύρημα της άρχουσας τάξης περί την εκ καταγωγής φυλετική υπεροχή

→ Υπενθυμίζεται, τέλος, η παραπληροφόρηση για τη δήθεν ανωτερότητα συγκεκριμένων λαών ινδο-ευρωπαϊκής προέλευσης στηρίζεται κυρίως στην αποκρυφιστική διδασκαλία της «αριοσοφίας». Το κεντρικό της αξίωμα προβάλλει την ύπαρξη των «Αρίων» στη βόρεια Ευρώπη του τέλους της προϊστορίας, ενός «τέλειου» φυλετικού υποσυνόλου των πρωτο-ινδοευρωπαίων, καθαροί απόγονοι του οποίου υποτίθεται ότι παραμένουν οι περισσότεροι των σημερινών Γερμανών. Τη φενάκη περί φυλετικής καθαρότητας απορρίπτει άλλωστε ακόμα και ο θεωρητικός του κοινωνικού δαρβινισμού Γκομπινώ.

Περί τη Μεσοποταμία: Σουμέριοι, Ακκάδιοι, Ουρούκ και Βαβυλώνα

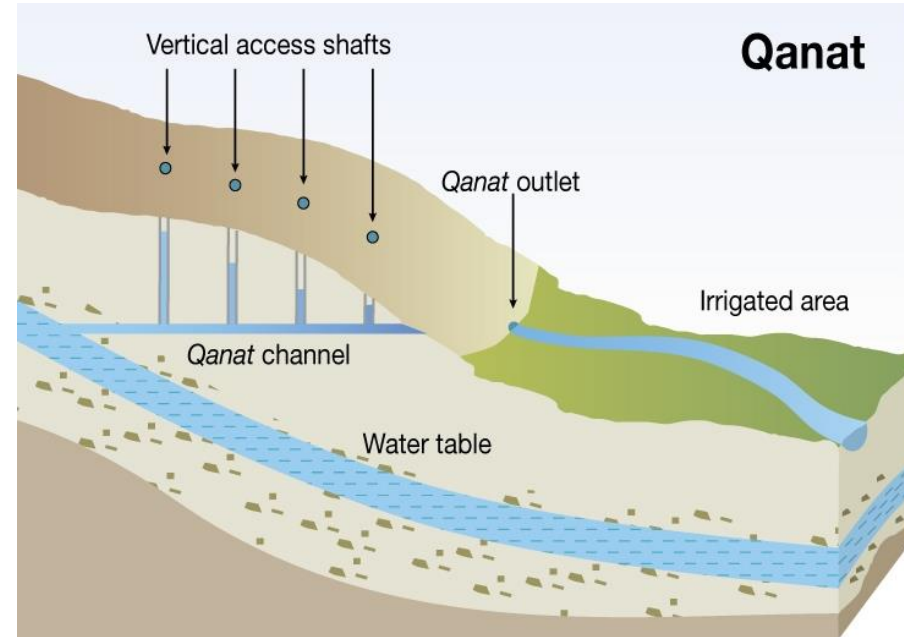
Σουμέριοι

• Πρωτοπόροι της Προϊστορίας στην υδροαρδευτική αξιοποίηση εύφορων περιοχών

→ Οι Σουμέριοι, χωρίς εμφανείς ινδοευρωπαϊκές ή σημιτικές ρίζες, εκτιμάται ότι έφτασαν στην εύφορη Μεσοποταμία, τη χώρα «εν μέσω» των δύο ποταμών Τίγρη και Ευφράτη, στο τέλος της 6ης π.Χ. χιλιετίας. Επικράτησαν των γηγενών και τους αφομοίωσαν.

→ Το μείζον επικοινωνιακό και παραγωγικό επίτευγμα των Σουμερίων συνοψίζεται στην αξιοποίηση, σε αναβαθμισμένη διαφυλετική βάση, των τριών μεγάλων φυσικών πλεονεκτημάτων της νέας πατρίδας τους: ήπιο κλίμα, άφθονο αλλά ατίθασο νερό και αυτολιπαινόμενα από τις πλημμύρες εδάφη:

- ❖ Οργάνωσαν και υλοποίησαν τη δύσκολη συνεργασία μεταξύ των αταξικών γειτονικών φυλών μιας ευρύτατης εδαφικής περιοχής για την ολοκληρωμένη γεωργοκτηνοτροφική ανάπτυξη και εκμετάλλευση των πλούσιων πόρων της.
- ❖ Ήδη από την 5η π.Χ. χιλιετία, πολύ πριν εμφανιστούν τα πρώτα ίχνη της κοινωνικής διαστρωμάτωσης στις φυλές της νεολιθικής εποχής, υπήρχαν στα εδάφη των Σουμερίων εκτεταμένα δίκτυα αρδευτικών διωρύγων που εξυπηρετούσαν γεωργικές εκτάσεις πολλαπλάσιες του ζωτικού χώρου καθεμιάς φυλής.
- ❖ Αποδεικνύεται δηλαδή ότι η δημιουργία και αποτελεσματική λειτουργία κοινωφελών έργων διαφυλετικής κλίμακας δεν έχει ως προϋπόθεση τη συγκρότηση διαστρωματωμένης πολυφυλετικής επικράτειας υπό ισχυρή συγκεντρωτική εξουσία.

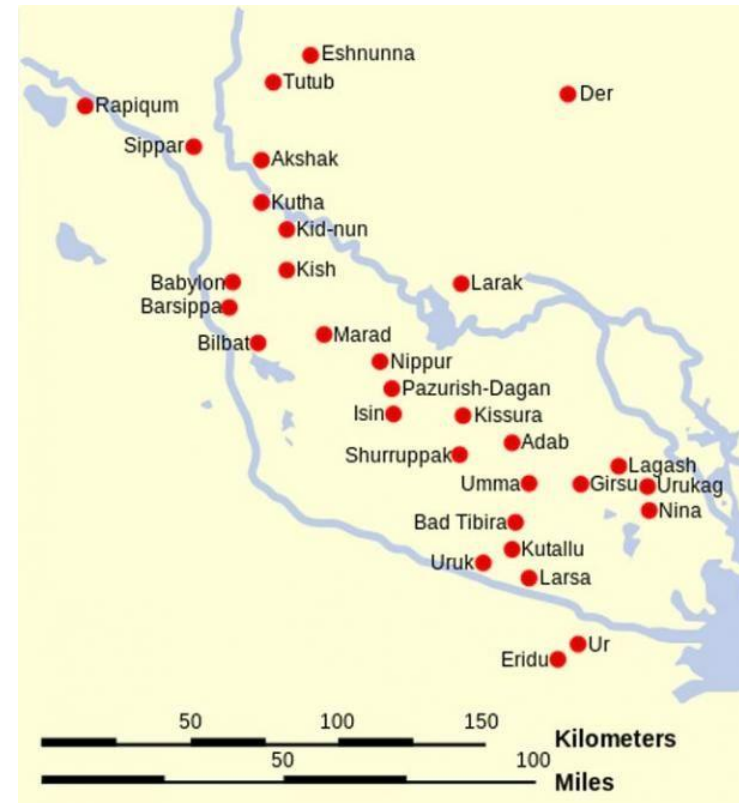
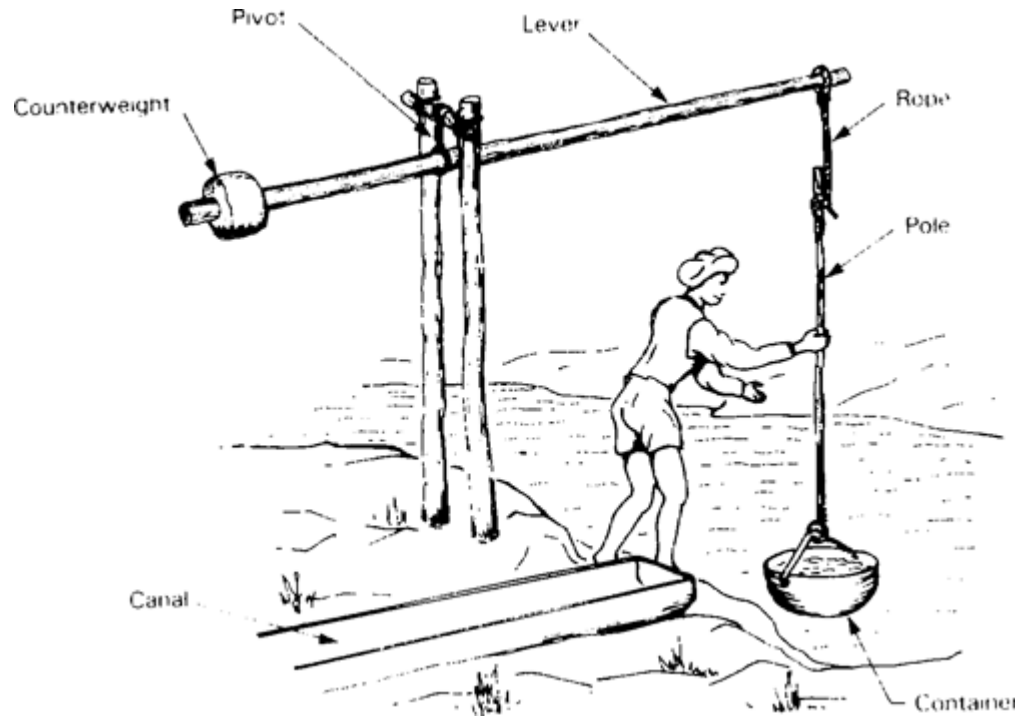

Περί τη Μεσοποταμία: Σουμέριοι, Ακκάδιοι, Ουρούκ και Βαβυλώνα

Σουμέριοι

- Πρωτοπόροι της Προϊστορίας στην υδροαρδευτική αξιοποίηση εύφορων περιοχών

- Από τις αρχές της επόμενης 4ης π.Χ. χιλιετίας, σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού των Σουμερίων «αστικοποιείται» σε μεγάλα οχυρωμένα χωριά των χιλίων και πλέον κατοίκων.
- Κάθε μια ημιαστική μονάδα διέθετε τον δικό της οριοθετημένο ζωτικό χώρο, όλες μαζί κάλυπταν την ευρύτερη περιοχή των Σουμερίων στη νότια Μεσοποταμία και με το συνεταιριστικό υπόβαθρο στα κοινωφελή εγχειροβελτιωτικά έργα είχαν συγκροτήσει μια άτυπη συνομοσπονδία ανεξάρτητων «πόλεων – κρατών», υποτυπώδους βέβαια μεγέθους.

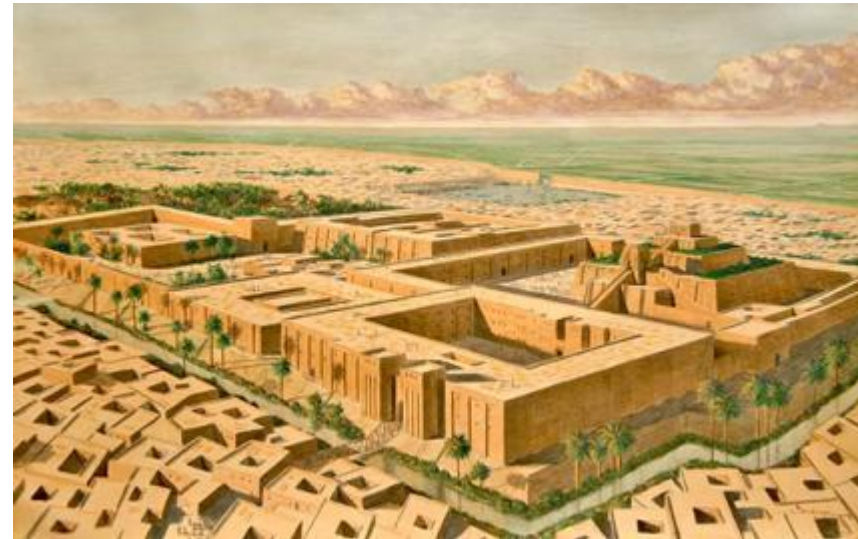

Περί τη Μεσοποταμία: Σουμέριοι, Ακκάδιοι, Ουρούκ και Βαβυλώνα

Σουμέριοι

- **Πρωτοπόροι της Προϊστορίας στην υδροαρδευτική αξιοποίηση εύφορων περιοχών**

- Περί τα μέσα της ίδιας χιλιετίας εμφανίζεται στο επίπεδο κάθε μιας αρχέγονης πόλης – κράτους η πρώτη σαφής κοινωνική διαστρωμάτωση. Από τα ταφικά ευρήματα διακρίνεται ένας ταξικός διαχωρισμός των κατοίκων τους σε τέσσερις –πιθανόν– κατηγορίες, υπό την ηγεσία του αρχιερέα – βασιλέα.
- Λίγο αργότερα, γύρω στο 3.300 π.Χ., παράλληλα με την ανατολή της Εποχής του Χαλκού, ολοκληρώνεται και η ανάπτυξη της πρώτης αστικής περιοχής με τη σημερινή έννοια του όρου στην πόλη Ουρούκ, που είχε ιδρυθεί μια χιλιετία νωρίτερα στις όχθες του Ευφράτη. Οι εκτιμήσεις, με βάση τη δομημένη επιφάνεια και την οικιστική πυκνότητα, δίνουν στην Ουρούκ έναν πληθυσμό μεταξύ δέκα και δώδεκα χιλιάδων μόνιμων κατοίκων.
- Η Ουρούκ διαδραμάτισε, σύμφωνα με τις μέχρι σήμερα έρευνες, τον πρώτο γνωστό ρόλο της ηγέτιδας πόλης – κράτους στην ιστορία της ανθρωπότητας. Είχε δημιουργήσει την αναγκαία διοικητική δομή για την αποτελεσματική άσκηση της επικυριαρχίας στην πολυφυλετική της επικράτεια επί της νότιας Μεσοποταμίας.
- Η κοινωνικοοικονομική υπόσταση κάθε υποτυπώδους πόλης – κράτους αυτής της επικράτειας θεμελιώθηκε στην εντατική καλλιέργεια των εγγύς εύφορων περιοχών. Οι αποδόσεις τους σε προϊόντα διατροφής ήταν πολλαπλάσιες της παραγωγικής ικανότητας άλλων μεγάλων χωριών της ευρύτερης περιοχής, όπως της Εριντού, που κατά τη Σουμεριακή παράδοση συγκέντρωναν κυρίως ψαράδες και κτηνοτρόφους.

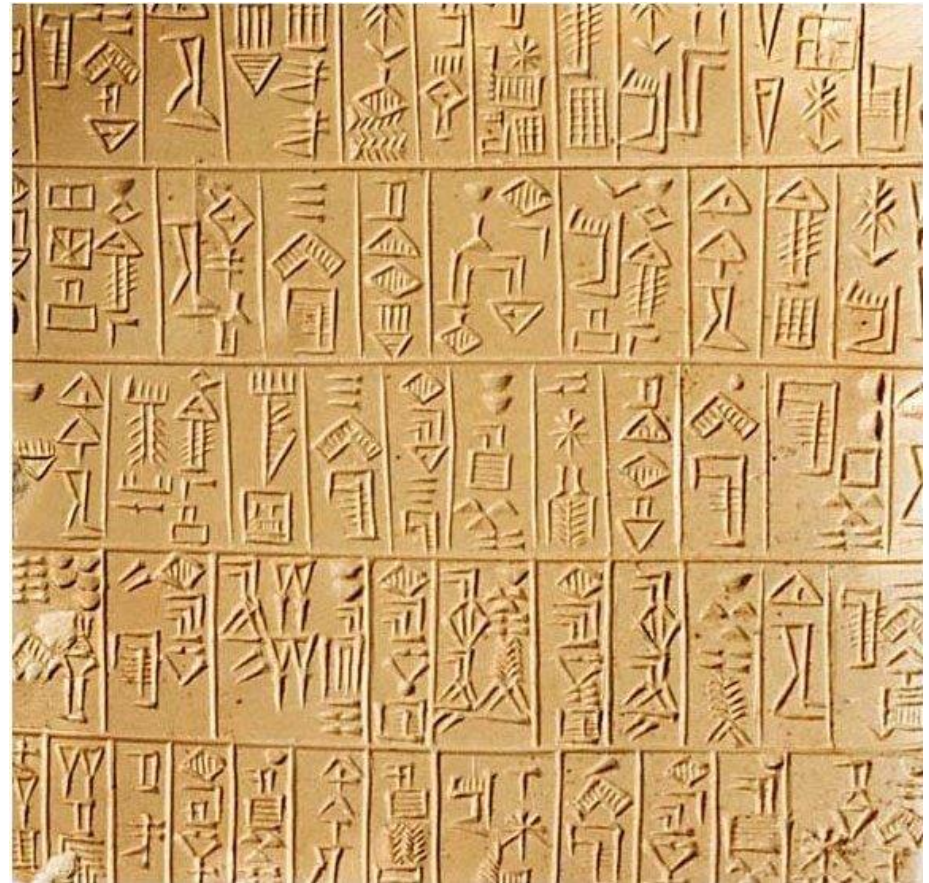
Περί τη Μεσοποταμία: Σουμερίοι, Ακκάδιοι, Ουρούκ και Βαβυλώνα

Σουμερίοι

- **Πρωτοπόροι της Προϊστορίας στην υδροαρδευτική αξιοποίηση εύφορων περιοχών**

→ Μετά την επινόηση του γραπτού λόγου στην πόλη Ουρούκ περί το 3.300 π.Χ., μαζί με την Εποχή του Χαλκού ανέτειλε και η ιστορική περίοδος της ανθρωπότητας.

→ Ο γραπτός λόγος των Σουμερίων εμπλουτίστηκε με το αναγκαίο νοητικό οπλοστάσιο και επέζησε για περισσότερα από τρεις χιλιάδες χρόνια. Εντυπωσιάζει το γεγονός ότι και οι πολεμοχαρείς Ασσύριοι, οι νέοι κατακτητές της νότιας Μεσοποταμίας μετά τα μέσα της 2ης π.Χ. χιλιετίας, διατήρησαν τη Σουμεριακή γραφή. Τη χρησιμοποίησαν για μορφωτικούς, πολιτισμικούς και θρησκευτικούς σκοπούς, με τον ίδιο τρόπο που αξιοποιούνται σήμερα από τον δυτικό κυρίως κόσμο τα λατινικά και τα αρχαία ελληνικά.

Περί τη Μεσοποταμία: Σουμέριοι, Ακκάδιοι, Ουρούκ και Βαβυλώνα

Ακκάδιοι

- **Οι κατακτητές από τη βορειοδυτική Μεσοποταμία**

→ Οι Ακκάδιοι, αρχαίες φυλές σημιτικής καταγωγής, εμφανίζονται κατά την 3η π.Χ. χιλιετία εγκατεστημένοι σε υποτυπώδεις πόλεις – κράτη της βορειοδυτικής Μεσοποταμίας, με πρωτεύουσα την Ακκάδ στο κέντρο της περιοχής τους. Γειτόνευαν με τους Σουμέριους, ορέγονταν τις πλουσιότερες παραγωγικές πηγές και υποδομές τους, κατάφεραν κατά το δεύτερο μισό της ίδιας χιλιετίας να κυριεύσουν την πρωτεύουσά τους Ουρούκ και να επιβληθούν ως επικυρίαρχοι στη συνομοσπονδία των πόλεων – κρατών της. Με νέα πρωτεύουσα την Ουρούκ και διάσημη διάδοχό της τη Βαβυλώνα, η άρχουσα τάξη των Ακκαδίων ισχυροποίησε την κεντρική εξουσία εγκαθιστώντας στις άλλες πόλεις διοικήσεις και φρουρές της επιλογής της. Τα σύνορα διευρύνθηκαν και προς την ενδοχώρα για την κάλυψη των αυξημένων αναγκών σε πρώτες ύλες, όπως ξυλεία και μέταλλα. Εγκαθιδρύθηκε η μεγαλύτερη μέχρι τότε πολυφυλετική επικράτεια στην περί τη Μεσοποταμία περιοχή. Οι διαστάσεις της, τα δομικά και λειτουργικά της χαρακτηριστικά, δικαιολογούν τον τίτλο της «αυτοκρατορίας» κατά τη διαχρονική έννοια του όρου:

- ❖ Επικράτεια σε ευρύτατη γεωγραφική περιοχή με πληθυσμούς ποικίλης φυλετικής σύνθεσης, υπό ολιγαρχική μορφή εξουσίας με έντονα επιτακτικά – εξαναγκαστικά χαρακτηριστικά.
- ❖ Οι Ακκάδιοι επέβαλαν και τη σημιτικής προέλευσης γλώσσα τους με σφηνοειδή και πάλι γραφή, χωρίς πάντως να εξαλείψουν τη Σουμεριακή. Ορισμένοι γλωσσολόγοι υποστηρίζουν ότι η μετέπειτα ασσυριακή γλώσσα είναι μετεξέλιξη της ακκαδικής.

Περί τη Μεσοποταμία

Σουμέριοι, Ακκάδιοι και Αμορίτες, Ουρούκ και Βαβυλώνα

Περί τη Μεσοποταμία: Σουμέριοι, Ακκάδιοι, Ουρούκ και Βαβυλώνα

Ακκάδιοι

• Οι κατακτητές από τη βορειοδυτική Μεσοποταμία

→ Στο ξεκίνημα της 2ης π.Χ. χιλιετίας επαναλαμβάνεται το σκηνικό της 3ης π.Χ. χιλιετίας. Η αυτοκρατορία των Ακκάδιων – Σουμέριων επεκτάθηκε χωρικά και ενισχύθηκε πληθυσμιακά με την επιθετική παρουσία και επικυριαρχία των Αμοριτών, σημιτικών φύλων ήδη εγκατεστημένων στην ευρύτερη περιοχή της Μεσοποταμίας από το τέλος της 4ης π.Χ. χιλιετίας. Οι Αμορίτες εισέβαλαν στην επικράτεια των Ακκάδιων – Σουμέριων και κατέκτησαν την πρωτοκαθεδρία στις κοινωνικές εξουσίες της νέας διευρυμένης αυτοκρατορίας. Ο χάρτης της προηγούμενης διαφάνειας συνοψίζει τις εξελίξεις, από την πολυφυλετική επικράτεια των Σουμέριων με πρωτεύουσα την πόλη Ουρούκ περί το 3.300 π.Χ. μέχρι την επέκτασή της επί Ακκάδιων και Αμοριτών και την πρώτη ακμή της Βαβυλώνας, κατά τους τρεις πρώτους αιώνες της 2ης π.Χ. χιλιετίας.

→ Το πρότυπο της άσκησης των κοινωνικών εξουσιών στην πολυφυλετική επικράτεια των Σουμέριων, Ακκάδιων και Αμοριτών ακολούθησαν όλες οι μετέπειτα ευρασιατικές αυτοκρατορίες, με τη διεύρυνση της περιορισμένης πληθυσμιακής και γενετικής διάστασης της φυλής στην εθνότητα και κύρια χαρακτηριστικά την κοινή γλώσσα, ιστορία, παραδόσεις.

Περί τη Μεσοποταμία: Σουμερίοι, Ακκάδιοι, Ουρούκ και Βαβυλώνα

Ακκάδιοι

• Οι κατακτητές από τη βορειοδυτική Μεσοποταμία

→ Στην πολυφυλετική και την πολυεθνική επικράτεια, οι υποταγμένες φυλές ή έθνη διοικούνται μέσω έμπιστων αντιπροσώπων του αυτοκράτορα και της αυλικής ολιγαρχίας. Πέραν της ανεξαρτησίας τους, οι πληθυσμοί των εθνοτήτων εκχωρούν σημαντικό ποσοστό του παραγόμενου πλούτου και του ανθρώπινου δυναμικού τους:

❖ Το μόνο ουσιαστικό αντάλλαγμα συνοψίζεται στην επιβολή της ειρηνικής συνύπαρξης διαφορετικών φυλών ή εθνοτήτων.

❖ Ως προσδοκώμενα –συνήθως επί ματαίω– ανταλλάγματα προβάλλονται η ενίσχυση της παραγωγικής βάσης και της εσωτερικής ασφάλειας από την αναβάθμιση των γενικών συγκοινωνιακών, εγχειοβελτιωτικών και λοιπών υποδομών, η στρατιωτική προστασία από εξωτερικούς εχθρούς και η συμμετοχή στις διεθνείς επικοινωνίες και εμπορικές ανταλλαγές.

→ Στη συλλογική μνήμη των λαών της Ευρασίας επέζησε καθ' όλη την προχριστιανική περίοδο η αίγλη της Βαβυλωνίας, όπως ονομάστηκε στα τέλη της 3ης π.Χ. χιλιετίας η πολυφυλετική επικράτεια των Σουμερίων, Ακκαδίων και Αμοριτών, με θρυλική πρωτεύουσα και αρχηγίδα του πολιτισμού τη Βαβυλώνα. Κτισμένη περί το 2.000 π.Χ. στις δύο όχθες του ποταμού Ευφράτη, 85km νότια της σημερινής Βαγδάτης, η Βαβυλώνα υπήρξε επί δύο σχεδόν χιλιετίες «βασιλεύουσα» στην Ευρασία.

→ Στις αρχές του 18ου π.Χ. αιώνα, ο Αμορίτης βασιλιάς Χαμουραμί την ανακήρυξε πρωτεύουσα «των τεσσάρων μερών του κόσμου» του Ακκάδ, του Ελάμ, της Ασσυρίας και της Βαβυλωνίας. Στη Βαβυλώνα ο Χαμουραμί θέσπισε και τοποθέτησε σε περίοπτη θέση τη χαραγμένη στην ακκαδική γλώσσα πληρέστερη και παλαιότερη –από τις μέχρι σήμερα διασωθείσες της 2ης χιλιετίας– νομολογία, τον ομώνυμό του κώδικα.

Περί τη Μεσοποταμία: Σουμέριοι, Ακκάδιοι, Ουρούκ και Βαβυλώνα

Ακκάδιοι

• Οι κατακτητές από τη βορειοδυτική Μεσοποταμία

- Στα 282 άρθρα του Κώδικα Χαμουραμί καταγράφονται οι κανόνες συμπεριφοράς και συμβίωσης στην αυτοκρατορία και στην πρώτη μεγάλης κλίμακας αστική κοινωνία της, με ακριβή προσδιορισμό των σκληρών ποινών για την παραδειγματική τιμωρία των παραβατών.
- Ο κώδικας εφαρμόζοταν απaréγκλιτα και στις άλλες τρεις κοινωνικές τάξεις, τους εύπορους, τους μικρομεσαίους και τους απόκληρους της τότε εποχής. Το ποινικό σκέλος του κώδικα είχε θεμελιωθεί στην αρχή της ανταπόδοσης των ίσων. Πρόκειται για το «οφθαλμόν αντί οφθαλμού», που ακολουθήθηκε σε γενικές γραμμές από όλους τους μεταγενέστερους νομοθέτες των προχριστιανικών χρόνων.
- Σώζονται ακόμα τα ίχνη του ισχυρού τείχους της Βαβυλώνας. Περί το 600 π.Χ., ο Ναβουχοδονόσορας Β' το αναβάθμισε για την προστασία της, σε μήκος 85 km. και ύψος περί τα 100 m. (!!), με τριακόσιους εξήντα πύργους κατά τον Ηρόδοτο.
- Οι εγκατεστημένοι στην Βαβυλώνα ηγεμόνες κατά τη 2η και 1η π.Χ. χιλιετία, Αμορίτες, Ελαμίτες, Κασσίτες, Χετταίοι, Ασσύριοι, Μήδοι και Πέρσες, αξιοποιούσαν την αίγλη της πόλης για τη νομιμοποίηση της εξουσίας τους και εμφανίζονταν ως εκφραστές και υπερασπιστές της φημισμένης αυτοκρατορικής της παράδοσης. Η ανθρωπότητα συγκράτησε στη συλλογική μνήμη της τις υπερκατασκευές στην Βαβυλώνα. Ο ναός-πύργος της Βαβέλ και οι κρεμαστοί κήποι των βασιλικών ανακτόρων, ένα από τα θεωρούμενα ως επτά θαύματα του κόσμου, γοήτευσαν ακόμα και φωτισμένα πνεύματα της αρχαίας Ελλάδας.
- Ο Μέγας Αλέξανδρος αναγνώρισε στη Βαβυλώνα την υπεροχή του συνδυασμού μιας καθιερωμένης στην αυτοκρατορία του γεωπολιτικής κορυφής με τις αξεπέραστες, για την εποχή εκείνη, αστικές υποδομές της. Αφού κατέστρεψε την Περσέπολη, πρωτεύουσα, λατρευτικό και διοικητικό κέντρο της Μηδο- περσικής δυναστείας των Αχαιμενιδών, επέλεξε την παλαιά βασιλεύουσα Βαβυλώνα ως δική του πρωτεύουσα. Εγκαταστάθηκε με την νέα άρχουσα τάξη, αποφάσισε να την ανοικοδομήσει αλλά τον πρόλαβε ο αιφνίδιος θάνατος, το 323 π.Χ.

Περί τη Μεσοποταμία

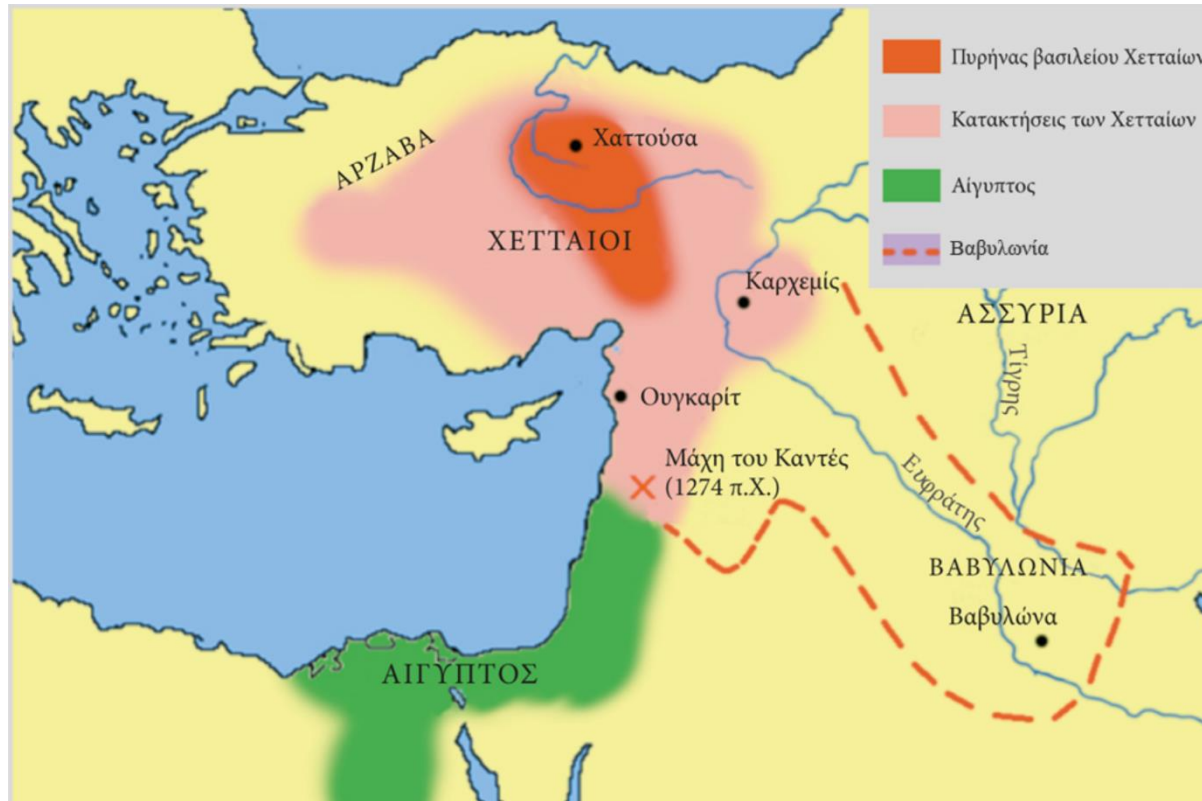
Χετταίοι

- **Οι κατακτητές από τη βορειοδυτική Μεσοποταμία με την έφιππη δύναμη πυρός**
 - Οι Χετταίοι κατέχουν τον τίτλο των πρώτων «ξενόφερτων» κατακτητών της Μικράς Ασίας και της ευρύτερης περί τη Μεσοποταμία περιοχής με βεβαιωμένη την ινδοευρωπαϊκή τους καταγωγή. Το υποδηλώνει κατ' αρχάς η σαφής μητρική σχέση της επανασυγκροτηθείσας από τους γλωσσολόγους ινδοευρωπαϊκής πρωτογλώσσας της 5ης και 4ης π.Χ. χιλιετίας με πολυάριθμα ευρήματα της χεττιτικής γλώσσας, όπως η διασωθείσα αλληλογραφία των ηγεμόνων τους με γειτονικούς ηγεμόνες της 2ης π.Χ. χιλιετίας, οι επιγραφές και οι πινακίδες στην επικράτειά τους.
 - Σύμφωνα με την κρατούσα στους αρχαιολόγους θεωρία, οι Χετταίοι προήλθαν από τις ευρασιατικές στέπες στους πρόποδες του Καυκάσου, όπου υπήρχαν πολλά άγρια άλογα και πλούσια κοιτάσματα σιδηρομεταλλεύματος. Εισέβαλαν στο τέλος της 3ης με αρχές της 2ης π.Χ. χιλιετίας και εγκαταστάθηκαν στη «Χάττι», τη σημερινή κεντρική Μικρά Ασία, όπου ίδρυσαν την πρωτεύουσά τους, τη Χατούσα. Στο πλαίσιο της ίδιας θεωρίας για την κοιτίδα τους, εικάζεται ότι έφεραν μαζί τους και ορισμένες πρώιμες τεχνικές επεξεργασίας του σιδήρου.
 - Το βέβαιο γεγονός, που ενισχύει την κρατούσα παραπάνω υπόθεση περί κοιτίδας γύρω από τον Καύκασο, είναι ότι οι Χετταίοι ανέπτυξαν αποτελεσματική στρατιωτική οργάνωση και, κυρίως, νέους επιθετικούς σχηματισμούς με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των ταχύτατων έφιππων μονάδων κρούσης, ενισχυμένων με δίτροχα πολεμικά άρματα. Επικράτησαν στα ανοικτά πεδία μάχης της Μεσοποταμίας και στο τέλος του 17ου π.Χ. αιώνα κατέλαβαν τις δύο ισχυρότερες πόλεις της εποχής, τη Βαβυλώνα και το Χαλέπι. Τα όρια της επικράτειάς τους είχαν επεκταθεί και βορειοδυτικά του ποταμού Ευφράτη, στα εδάφη της σημερινής Συρίας.
 - Τα πρώτα σαφή ίχνη των Χετταίων, της πρώτης γνωστής αρχαίας αυτοκρατορίας με ινδοευρωπαϊκές ρίζες, ανακαλύφθηκαν από τους αρχαιολόγους στα τέλη του 19ου αιώνα και η αναπαράσταση της ιστορίας τους οφείλεται στην αποκρυπτογράφηση της χεττιτικής γλώσσας, το 1915.

Περί τη Μεσοποταμία

Χετταίοι

- **Οι κατακτητές από τη βορειοδυτική Μεσοποταμία με την έφιππη δύναμη πυρός**
 - Στις αρχές του 13ου αιώνα π.Χ. οι Χετταίοι συγκρούστηκαν με την άλλη μεγάλη δύναμη της Εύφορης Ημισελήνου, τους Αιγυπτίους, διεκδικώντας τον έλεγχο των πλούσιων σε πρώτες ύλες μεθοριακών περιοχών της επικράτειας των Φαραώ στην ασιατική ήπειρο. Οι πολεμικές επιχειρήσεις κορυφώθηκαν το 1274 π.Χ. στη μάχη του Καντές, την πρώτη μεγάλης κλίμακας σύγκρουση στρατευμάτων στον αρχαίο κόσμο με αποτέλεσμα το οποίο θα μπορούσε να χαρακτηριστεί “ισόπαλο”.
 - Το 1258 π.Χ., οι ηγέτες Αιγυπτίων και Χετταίων κάθισαν πιθανόν στο ίδιο τραπέζι και, πάντως, συνυπέγραψαν την πρώτη «διεθνή συνθήκη ειρήνης».

Περί τη Μεσοποταμία

Ασσύριοι

- Η εισβολή των εφοδιασμένων με σιδηρά όπλα “Λαών της Θάλασσας”

→ Τα αρχαιολογικά ευρήματα τεκμηριώνουν ότι καταστροφικά συμβάντα στις αρχές του 12ου π.Χ. αιώνα, έπληξαν καίρια την αυτοκρατορία των Χετταίων και την οδήγησαν σε αιφνίδια κατάρρευση

→ Το πιθανότερο είναι ότι οι δομές και λειτουργίες της αυτοκρατορίας των Χετταίων παρήκμασαν σταδιακά μετά το πρώτο μισό του 13ου π.Χ. αιώνα. Οι Ασσύριοι κατέλαβαν χωρίς μεγάλες αντιστάσεις έναν τραυματισμένο χεττιτικό κόσμο, με αδύναμες τις κοσμικές και θρησκευτικές του εξουσίες και τις συνακόλουθες προφορικές παραδόσεις.

Περί τη Μεσοποταμία

Ασσύριοι

• Ασσύριοι, Νινευή και Σαρδανάπαλος

→ Οι Ασσύριοι, συνασπισμός φυλών σημιτικής καταγωγής, συγγενείς των Ακκαδίων, εντοπίζονται στην αρχή της 2ης π.Χ. χιλιετίας περί τον ποταμό Τίγρη, βόρεια της Μεσοποταμίας. Λαός αρχικά ποιμενικός και σκληραγωγημένος, ανέπτυξε έναν πρώιμο «εθνικισμό», υπό τη συνήθη έννοια της καθ' υπερβολήν πεποίθησης περί διακεκριμένης κοινής καταγωγής των φυλών που τον συγκροτούσαν, με τις γνωστές και σήμερα συνέπειες των ρατσιστικών εμμονών, τις υπεροπτικές φιλοδοξίες εις βάρος των άλλων φυλών και μια προχωρημένη για την εποχή του διαφυλετική στρατιωτική οργάνωση και επιθετική-επεκτατική τακτική. Κατά τη Βίβλο, ανώτατος θεός και γενάρχης των Ασσυρίων –από τον οποίο πήραν και το όνομά τους– ήταν ο Ασσούρ, που φέρεται και ως ιδρυτής της ομώνυμης αρχέγονης πόλης – κράτους στον ποταμό Τίγρη.

→ Για την κατάκτηση των γειτονικών εύφορων εκτάσεων και αγαθών του γεωργοκτηνοτροφικού πληθυσμού της Μεσοποταμίας, οι Ασσύριοι στηρίχθηκαν στην πειθαρχημένη αξιοποίηση της ευρύτατης λαϊκής βάσης τους. Οι ασσυριακές ένοπλες δυνάμεις δομήθηκαν με καινοτόμες για την εποχή τους αρχές και πρακτικές. Εφαρμόστηκαν για πρώτη φορά η υποχρεωτική στρατολόγηση, η οργάνωση σε τμήματα με ομοιόμορφο εξοπλισμό, οι σύνθετες τακτικές μάχης και νέες τεχνικές κατά τις πολιορκίες οχυρωμένων θέσεων.

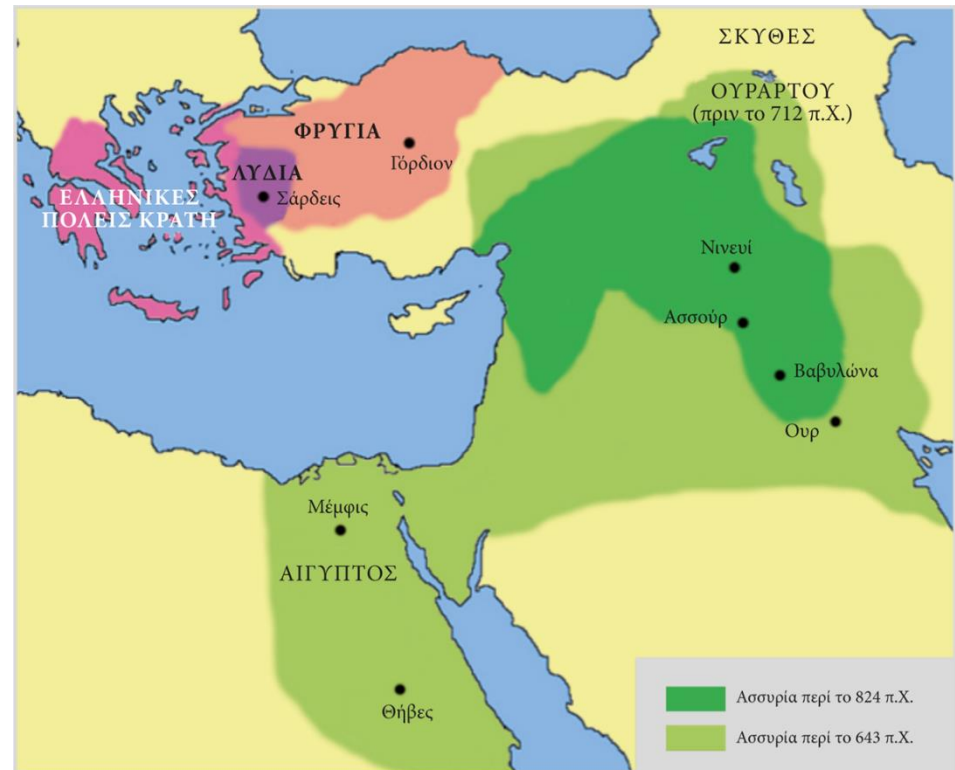

→ Εκμεταλλευόμενοι την αμοιβαία εξασθένιση Χετταίων και Αιγυπτίων μετά τη μάχη του Καντές, κατέλαβαν προς το τέλος του 13ου π.Χ. αιώνα τμήμα της επικράτειας των Χετταίων και των υποτελών τους Βαβυλωνίων με τις περιοχές ελέγχου πρώτων υλών, όπως ο χαλκός και ο κασσίτερος.

Περί τη Μεσοποταμία

Ασσύριοι

- **Επιβίωση και επέκταση των Ασσυρίων παρά την κατάλυση των κατεστημένων δεσποτειών της ύστερης Εποχής του Χαλκού**
 - Η ασσυριακή επεκτατική πορεία διακόπτεται κατά τον 12ο π.Χ. αιώνα, από τους θρυλούμενους για όλους τους περί τη Μεσόγειο λαούς «σκοτεινούς αιώνες», τις ανατροπές που προκάλεσαν στις κατεστημένες δεσποτείες της ύστερης Εποχής του Χαλκού οι οπλισμένοι με σιδηρά όπλα «βάρβαροι».
 - Η παραδοσιακή ιστορική έρευνα τοποθετεί την ανάκαμψη των Ασσυρίων τον 9ο π.Χ. αιώνα. Είχαν ήδη κατακτήσει τις μικρασιατικές περιοχές της διαλυμένης αυτοκρατορίας των Χετταίων και ολοκλήρωσαν την προσάρτησή της με την επικράτεια της Βαβυλώνας, την οποία κατέστησαν κράτος-δορυφόρο με βασιλείς ανδρείκελα.
 - Οι Ασσύριοι κατάφεραν να προστατεύσουν την ενδοχώρα τους και στη συνέχεια διήρυναν την επικράτειά τους προς την βόρεια Αφρική. Η εισβολή των Ασσυρίων στην Αίγυπτο ξεκίνησε το 675 και ολοκληρώθηκε το 643 π.Χ. με την κατάκτηση των Θηβών. Είχαν δημιουργήσει το μεγαλύτερο αυτοκρατορικό μόρφωμα μέχρι εκείνη την περίοδο στην ευρύτερη περιοχή της Εύφορης Ημισελήνου. Σε παγκόσμια κλίμακα υπήρχε μόνον άλλη μία επικράτεια αντίστοιχου μεγέθους, η κινεζική αυτοκρατορία

Περί τη Μεσοποταμία

Κατάλυση των κατεστημένων δεσποτειών της ύστερης Εποχής του Χαλκού

- **Ασσυρίων στρατιωτικές παραδόσεις με πρωτόγνωρες αγριότητες**
 - Την κυρίαρχη θέση στις κοινωνικές εξουσίες των Ασσυρίων κατείχε η στρατιωτική παράδοση και η άσκησή της σφραγίστηκε από πρωτόγνωρες για τις παραδόσεις της επικράτειάς τους αγριότητες. Οι ιδεολογικές, οικονομικές και πολιτικές εξουσίες ήταν υποταγμένες στη στρατιωτική, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την εκάστοτε κατεξοχήν πολεμική μορφή του μεγάλου θεού Ασσούρ και του τοποτηρητή του στη γη «Μεγάλου Βασιλέα».
 - Στις αρχές του 7ου π.Χ. αιώνα, επί βασιλείας του φημισμένου για τις σφαγές και ιεροσυλίες στη Βαβυλώνα Σενναχειρείμ (705 – 681 π.Χ.), η πρωτεύουσα των Ασσυρίων μετακινείται βορειότερα στην πόλη Νινευή, κτισμένη και αυτή στις όχθες του ποταμού Τίγρη.
 - Περί τα μέσα του 7ου π.Χ. αιώνα, στο απόγειο της εδαφικής επέκτασης και κοσμικής δόξας της αυτοκρατορίας, άρχισαν να γίνονται αισθητές οι παρακμιακές συνέπειες από την τρυφηλή ζωή της άρχουσας ασσυριακής τάξης και των πάλαι ποτέ σκληροτράχηλων πολεμιστών της:
 - ❖ Η οργάνωση της διοικητικής δομής είχε χαλαρώσει.
 - ❖ Το αυστηρό, κεντρικά ελεγχόμενο σε όλους τους παραγωγικούς τομείς σύστημα εξουσίας κατέληξε να βασίζεται στους φόρους που μπορούσαν να συλλέξουν οι κατά τόπους διορισμένοι και εν πολλοίς ανεξέλεγκτοι κυβερνήτες.
 - ❖ Προς το τέλος του ίδιου αιώνα είχε νοθευτεί σε βάθος και το πρωτογενές ανθρώπινο δυναμικό της πολεμικής μηχανής της ασσυριακής αυτοκρατορίας, διότι αντικαταστάθηκε κατά κύριο λόγο από στρατολογημένους άνδρες των κατακτημένων πληθυσμών.
 - Ο μεγάλος βασιλιάς των Ασσυρίων Ασσουρμπανιμπάλ (685 – 627 π.Χ.), γνωστός στους Έλληνες ως Σαρδανάπαλος, ανέδειξε την νέα πρωτεύουσα Νινευή σε κορυφαία πόλη της Εύφορης Ημισελήνου για τις τέχνες και τα γράμματα, εξοπλίζοντάς την και με τη μεγαλύτερη βιβλιοθήκη της εποχής του.

Περί τη Μεσοποταμία

Κατάλυση των κατεστημένων δεσποτειών της ύστερης Εποχής του Χαλκού

Περί τη Μεσοποταμία

Κατάλυση των κατεστημένων δεσποτειών της ύστερης Εποχής του Χαλκού

• Παρακμή και πτώση της ασσυριακής αυτοκρατορίας

→ Παρά την εστίαση των «διαφημίσεων» του ασσυριακού καθεστώτος στη ρώμη και την ανδρεία του στρατιωτικού σκέλους του, ο Ασσυρμπανιμπάλ υστερούσε των προκατόχων του και σε στρατιωτικές ικανότητες.

→ Διακρίθηκε κυρίως για τον αντιφατικό συνδυασμό πολιτισμικού οράματος, βιαιοτήτων και ακολασίας. Η διοικητική και στρατιωτική παρακμή των Ασσυρίων κάλπασε επί των τριών βασιλέων που τον διαδέχθηκαν. Η ασσυριακή αυτοκρατορία καταλύθηκε από την οργανωμένη εξέγερση Βαβυλωνίων και Μήδων, με τη βοήθεια και των Αιγυπτίων, λαών που επί χρόνια πολεμούσαν στο πλευρό και στις τάξεις των Ασσυρίων, άρα γνώριζαν τις τακτικές τους.

→ Το 614 π.Χ. οι Μήδοι λεηλάτησαν και πυρπόλησαν την ιερή πόλη Ασσύρ και δύο χρόνια αργότερα κατέλαβαν και κατέστρεψαν την ασσυριακή πρωτεύουσα Νινευή.

→ Ο Κτησίας, γιατρός και ευφάνταστος ιστορικός του 5ου/4ου π.Χ. αιώνα, συγγέει τον Ασσυρμπανιμπάλ με τους διαδόχους του και σκηνοθετεί ένα φαντασμαγορικό τέλος: την ώρα που η Νινευή έπεφτε στα χέρια των Μήδων –το 612 π.Χ., δεκαπέντε χρόνια μετά τον θάνατο του πραγματικού Ασσυρμπανιμπάλ– ο «Σαρδανάπαλος» ηγεμόνας της ρίχτηκε αυτοβούλως σε τελετουργική πυρά, συνοδευόμενος από παλλακίδες και πολύτιμα αντικείμενα.

→ Το τέλος του Σαρδανάπαλου, κατά το γλαφυρό αφήγημα του Κτησία, αποδίδεται θαυμάσια στον γνωστό πίνακα του Ντελακρουά.

Περί τη Μεσοποταμία

Κατάλυση των κατεστημένων δεσποτειών της ύστερης Εποχής του Χαλκού

Περί τη Μεσοποταμία

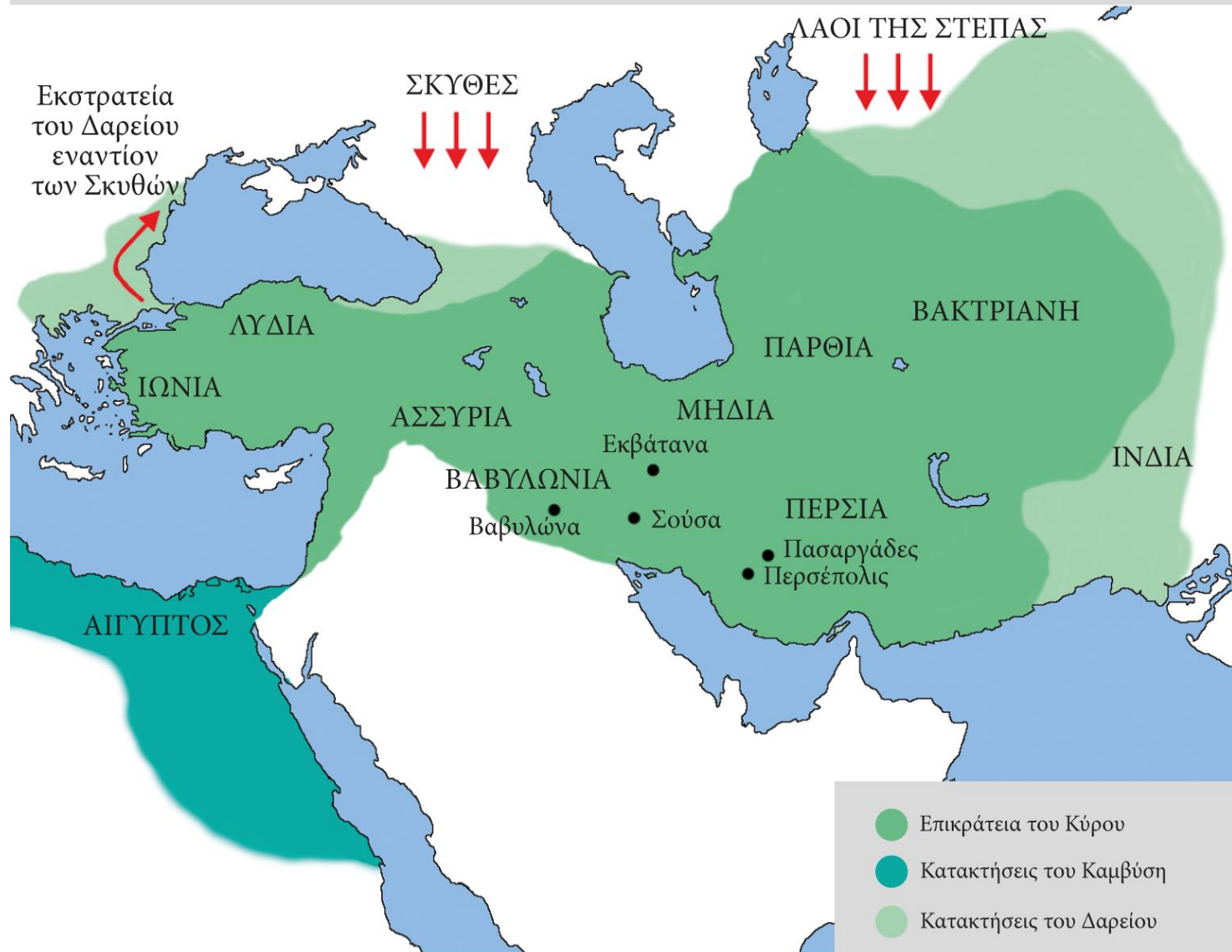
Μήδοι και Πέρσες

- **Μια υπερχιλιετής αυτοκρατορία με πρωτοποριακή υπερβατική ιδεολογία**
 - Οι αρχαίοι Μήδοι καταγράφονται από τους αρχαιολόγους ως «φύλο ινδοευρωπαϊκής καταγωγής», επιβεβαιωμένης κατ' αρχάς –όπως και των Χετταίων– από την προέλευση της γλώσσας τους. Εικάζεται ότι άρχισαν να μετακινούνται από τις βορείως της Κασπίας Θάλασσας ευρασιατικές στέπες προς νότο περί τα μέσα της 2ης π.Χ. χιλιετίας και πάντως αναπτύχθηκαν σταδιακά στην περιοχή της «Μηδίας», στα υψίπεδα του σημερινού βορειοδυτικού Ιράν. Ενδεικτικό της κοιτίδας από την οποία ξεκίνησαν είναι τα φημισμένα πολεμικά άλογα και οι έφιπποι τοξότες τους.
 - Στις αρχές της 1ης π.Χ. χιλιετίας, οι αρχηγοί των νομαδικών φυλών και των ημιαστικών κοινοτήτων της Μηδίας συγκρότησαν μια πρώιμη κεντρική εξουσία και εξέλεξαν τον ισχυρότερο ως «βασιλιά». Συνασπίστηκαν γύρω του, έγιναν «τιτλούχοι» της κεντρικής εξουσίας και διατήρησαν την αυτονομία τους στα τοπικά θέματα, παραχωρώντας για αντάλλαγμα ένα ποσοστό του ενδοφυλετικού τους δυναμικού σε παραγόμενα αγαθά και πολεμιστές, όπως και το τελικό πρόσταγμα για τα θέματα της εξωτερικής τους πολιτικής.
 - Τον 8ο π.Χ. αιώνα, οι Μήδοι έγιναν φόρου υποτελείς των Ασσυρίων και ακόλουθοι στις εκστρατείες τους. Αφομοίωσαν το επιτυχημένο πρότυπο στρατολόγησης και πολεμικής οργάνωσης των Ασσυρίων και περί τα μέσα του 7ου π.Χ. αιώνα εκμεταλλεύτηκαν τη βύθιση του ασσυριακού διοικητικού μηχανισμού και πολεμικού δυναμικού στην τρυφή ζώη των μεγάλων αστικών κέντρων.
 - Κυριάρχησαν ως εντολοδόχοι στην ευρύτερη περιοχή της Μεσοποταμίας, αυτονομήθηκαν και κατέλυσαν την ασσυριακή κυριαρχία στην αυτοκρατορία, καταλαμβάνοντας και καταστρέφοντας τα δύο μεγάλα κέντρα των συγκεντρωτικών – επιτακτικών εξουσιών της, την κοιτίδα Ασσούρ (614 π.Χ.) και την νέα πρωτεύουσα Νινευή (612 π.Χ.).

Περί τη Μεσοποταμία

Μήδοι και Πέρσες

Η Μηδοπερσική Αυτοκρατορία στην ακμή της (539-490 π.Χ.)

Περί τη Μεσοποταμία

Μήδοι και Πέρσες

- **Μια υπερχιλιετής αυτοκρατορία με πρωτοποριακή υπερβατική ιδεολογία**
 - Εκκαθαρίστηκαν οι περιφερειακοί πυρήνες ασσυριακής εξουσίας, η Αίγυπτος αυτονομήθηκε διότι είχε ταχθεί με την πλευρά των Περσών κατά την τελική αναμέτρηση με τους Ασσύριους και η ζωή στην αυτοκρατορία συνεχίστηκε υπό την ηγεσία της άρχουσας τάξης των Μήδων.
 - Οι Πέρσες, αρχαίες και συγγενικές των Μήδων φυλές, ξεκίνησαν με χρονική υστέρηση λίγων γενεών από τις ίδιες κοιτίδες και εγκαταστάθηκαν μετά το 1.500 π.Χ. στα νοτιότερα εδάφη του σημερινού Ιράν. Κατά τον 8ο π.Χ. αιώνα υποτάχθηκαν, όπως και οι Μήδοι, στους Ασσύριους. Δύο γενιές μετά την ανάληψη της ηγεσίας στην ασσυριακή αυτοκρατορία από τους Μήδους, επαναστάτησε ο υποτελής τους βασιλιάς των Περσών Κύρος Β', ο επονομαζόμενος και Μέγας. Δημιούργησε το 550 π.Χ. ένα ενιαίο μηδο-περσικό κράτος, στο οποίο οι Μήδοι κατείχαν ισότιμες θέσεις στην άρχουσα τάξη.
 - Αμέσως μετά (το 546 π.Χ.) ο Κύρος κατέκτησε τη Λυδία με την ενδοχώρα της και κατέλαβε τις παραθαλάσσιες μικρασιατικές πόλεις-κράτη. Το 539 π.Χ. εισήλθε θριαμβευτής στη Βαβυλώνα. Η έκταση της αυτοκρατορίας επί Κύρου στη νοτιοδυτική Ασία ξεπέρασε σε μέγεθος την προηγούμενη Ασσυριακή. Οι θησαυροί που επί αιώνες συγκέντρωναν οι Ασσύριοι από τις λεηλασίες των κατακτημένων λαών πέρασαν στην νέα μηδο-περσική αυτοκρατορία.
 - Ο προηγούμενος «φιλο-Ασσύριος» ηγέτης της Βαβυλώνας παρουσιάστηκε από την προπαγάνδα του Κύρου ως ασεβής και δεσποτικός ηγεμόνας που τιμωρήθηκε για το λόγο αυτό από τους θεούς και αντικαταστάθηκε από τον Κύρο.
 - Η νομιμοποίηση της εξουσίας του Κύρου στη συνείδηση των πολλών εθνοτήτων της επικράτειάς του στηρίχθηκε στην επί της αρχής διατήρηση της προηγούμενης δοκιμασμένης και επιτυχημένης ασσυριακής καθεστωτικής δομής. Ο νέος κυρίαρχος της Βαβυλώνας εμφανίστηκε ως διάδοχος των Ασσυρίων βασιλέων, υπέρμαχος της βούλησης των θεών τους με ανεξέλεγκτη βασιλική εξουσία, μέγας προστάτης των υπηκόων του.

Περί τη Μεσοποταμία

Μήδοι και Πέρσες

- **Μια υπερχλιετής αυτοκρατορία με πρωτοποριακή υπερβατική ιδεολογία**
 - Κατά την τελευταία δεκαετία της ζωής του (539 – 530 π.Χ.) ο Κύρος αποδέχθηκε και κατέθεσε μια στοιχειώδη διακήρυξη ανθρωπίνων δικαιωμάτων, από τα οποία βέβαια απουσίαζαν τα όποια πολιτικά δικαιώματα.
 - Ο γιος και διάδοχος του Κύρου Β', ο Καμβύσης Β', επαναπροσάρτησε την Αίγυπτο. Ο πρώιμος θάνατός του, το 521 π.Χ., προκάλεσε συνωμοσία των αυλικών, από την οποία αναδείχθηκε νέος μεγάλος βασιλιάς ο Δαρείος Α', που δεν καταγόταν από τη γενιά του Κύρου. Η βασιλική προπαγάνδα στη συνέχεια ανέλαβε να παρουσιάσει τον Καμβύση Β' ως ιερόσυλο και ημι-παράφρονα που είχε απολέσει την έγκριση των θεών και την αποδοχή των υπηκόων του.
 - Επινοήθηκε ο κοινός γενάρχης Αχαιμένης, ο περί το 700 π.Χ. πρώτος Πέρσης βασιλιάς. Οι διαφορετικές περσικές γενιές Κύρου και Δαρείου εμφανίστηκαν ως η ενιαία δυναστεία των Αχαιμενιδών, που αριθμούσε επί εποχής Δαρείου περί τα διακόσια χρόνια ζωής.
 - Ο Κύρος Β' και κυρίως ο Δαρείος Α' βελτίωσαν τις προϋπάρχουσες αναπτυξιακές υποδομές των επαρχιών και αναδιοργάνωσαν διοικητικά την αχανή περσική επικράτεια, χωρίζοντάς τη σε είκοσι σατραπείες, φόρου και λόγου υποτελείς στον «Μεγάλο Βασιλέα». Οι σατράπες, διορισμένοι από τον Βασιλέα μεταξύ των μελών της Μηδο – Περσικής ανώτατης τάξης, ήταν πρόσωπα της απολύτου εμπιστοσύνης του. Είχαν σχετική αυτονομία και τις υποχρεώσεις καταβολής φόρων, εκπαιδευμένων στρατιωτικών σωμάτων και τακτικής αποστολής δώρων για την έμπρακτη και συνεχή εκδήλωση της υποταγής τους. Ο διορισμός τους ήταν «αορίστου χρόνου», κρίνονταν από τα πεπραγμένα της θητείας τους. Είχαν την καταρχήν εξασφάλιση προστασίας από τους εξωτερικούς εχθρούς που υπερέβαιναν τις αμυντικές τους δυνατότητες και την ανοχή του Βασιλέα στην πολιτισμική και ιδεολογική διαφορετικότητα των υπηκόων τους.

Μήδοι και Πέρσες το δοξαστικό του Μεγάλου Βασιλιά

Η Μηδο-Περσική εισβολή στην πλέον ανεπτυγμένη περιοχή της τότε Νοτιοανατολικής Ευρώπης

Εισβολές της Μηδο-Περσικής αυτοκρατορίας στην Ελληνική χερσόνησο

• Ήττες της Μηδο-Περσικής αυτοκρατορίας στην ξηρά και την θάλασσα

- Στις αρχές του 5ου π.Χ. αιώνα, χερσαίες και ναυτικές δυνάμεις της κραταιάς μηδο-περσικής αυτοκρατορίας εισέβαλαν στην ελληνική χερσόνησο, επιχειρώντας να κατακτήσουν την πλέον αναπτυγμένη περιοχή της τότε Ευρώπης, που ήλεγχε με τις αποικίες της τη βορειοανατολική λεκάνη της Μεσογείου. Παρά τα μη συγκρίσιμα μεγέθη της οικονομικής υπεροπλίας της και τη μεγάλη αριθμητική υπεροχή στις ένοπλες δυνάμεις της, η αυτοκρατορία νικήθηκε από τις ελληνικές πόλεις-κράτη σε καθοριστικές για το μέλλον της Ευρώπης μάχες, τόσο στην ξηρά όσο και στη θάλασσα.
- Η πρώτη εισβολή επί Δαρείου Α΄ στη νότια Ελλάδα ανακόπηκε το 490 π.Χ. κατά τη μάχη του Μαραθώνα. Ο γιος του Ξέρξης ηγήθηκε νέας εκστρατείας, αλλά ηττήθηκε στη ναυμαχία της Σαλαμίνας το 480 π.Χ. Η μηδο – περσική εισβολή αποκρούστηκε οριστικά το επόμενο έτος μετά τη συντριπτική ήττα των χερσαίων δυνάμεών της στη μάχη των Πλαταιών.
- Η αυτοκρατορία των Αχαιμενιδών αποκάλυψε τις στρατιωτικές αδυναμίες της, δεν κινδύνευσε όμως από τις πόλεις-κράτη της νότιας Ελλάδας, διότι χειρίστηκε τις δικές τους πολιτικές αδυναμίες καλλιεργώντας τη διχόνοια και χρηματοδοτώντας τις μεταξύ τους συγκρούσεις. Καταλύθηκε ενάμιση αιώνα αργότερα, το 330 π.Χ., όταν οι διχασμένοι Έλληνες ενώθηκαν, κυρίως με τη δύναμη των όπλων, υπό την αιγίδα των βορειοελλαδικών ηγετών Φιλίππου και Αλεξάνδρου.

Ζωροαστρισμός

Πέρσες: Ανάδειξη της πρωτοποριακής μονοθεϊστικής ιδεολογία τους

- **Ζωροάστρης (Ζαρατούστρα) ο προφήτης των αρχών του 7^{ου} π.Χ. αιώνα**
 - Ο Ζωροάστρης οδηγήθηκε και οδήγησε τους Πέρσες στην αναγνώριση και λατρεία ενός και μοναδικού Θεού, του Αχούρα Μάζντα, Δημιουργού του σύμπαντος κόσμου, Κυρίου της Αιώνιας Σοφίας, φορέα του Καλού Πνεύματος, υπέρμαχου της Τάξης στον αέναο πόλεμο εναντίον του Κακού πνεύματος Άγκρα Μαϊνιού, ή Αριμάν που δημιουργεί το Χάος.
 - Στην αναμέτρηση θα κυριαρχήσει τελικά το Καλό πνεύμα Σπέντα Μαϊνιού, το σύμπαν θα αναγεννηθεί και στο τέλος του χρόνου οι ψυχές των νεκρών θα εξαγιστούν, θα αναστηθούν και θα ενωθούν με τον Θεό – δημιουργό τους, Αχούρα Μάζντα.
 - Οι παραπάνω βάσεις της περσικής θρησκείας πρωτοπορούν και στην προσέγγιση της φύσης του είδους μας homo sapiens. Αναδεικνύουν ότι ο άνθρωπος διαθέτει εγγενώς τη δυνατότητα της ελεύθερης επιλογής, δηλαδή της αδέσμευτης βούλησης και της συνακόλουθης υποχρέωσης για θετική ενεργό παρουσία και συμμετοχή στα κοινωνικά δρώμενα
 - Η απήχησή του ξεπέρασε κατά πολύ τα όρια της περσικής αυτοκρατορίας και υπερείχε των άλλων υπερβατικών ιδεολογιών της εποχής του:
 - ❖ χάρη στο εσχατολογικό μονοθεϊστικό δόγμα του
 - ❖ τις ανεκτικές ως προς τις άλλες θρησκείες πρακτικές του
 - ❖ την ενσυνείδητη συμμετοχή των πιστών στον αγώνα εναντίον του Κακού, με την αυτοεκπληρούμενη προφητεία ότι στο τέλος θα νικήσει το Καλό και ένα καθαρτήριο πυρ θα εξαγνίσει τις αμαρτωλές ψυχές
 - Ενέπνευσε τους ταγούς των μετέπειτα μονοθεϊστικών θρησκειών και επηρέασε τις κοσμικές συμπεριφορές διακυβέρνησης των μετέπειτα Ελλήνων και Ρωμαίων κατακτητών της μηδο-περσικής αυτοκρατορίας.
 - Αναζωπύρωση παρατηρείται πρόσφατα στο ημιαυτόνομο ιρακινό Κουρδιστάν, περιοχή στην οποία κατά την παράδοση γεννήθηκε ο Ζωροάστρης.